

MATICA
crnogorska

Podgorica, Beogradska 24 c
tel/fax: +382 20 232 301
+382 20 232 302
e-mail: maticacg@t-com.me
www.maticacrnogorska/me

MATICA CRNOGORSKA

Broj 6
Podgorica, 17.01. 2022. g.

Saopštenje Matice crnogorske povodom presude Višeg suda u Podgorici u predmetu *Despa*

Matica crnogorska je zatečena činjenicom da je nakon 12 godina od pokretanja sudskog procesa po pitanju autorskih prava za objavljivanje romana *Despa* Kralja Nikole I Petrovića Njegoša donijeta odluka Višeg suda u Podgorici da Matica, Institut za crnogorski jezik i jezikoslovlje, Adnan Čirgić i Aleksandar Radoman moraju po osnovu odštete i sudskih troškova isplatiti preko 42.000 eura tuženima. S ovom Odlukom Matica crnogorska je upoznata tek 14. januara 2022. godine, nakon što je objavljena u medijima.

Roman kralja Nikole *Despa* su kao suizdavači 2008. godine objavili Matica crnogorska i Institut za crnogorski jezik i jezikoslovlje, a priredili su ga Adnan Čirgić i Aleksandar Radoman. Rukovodstvo Matice crnogorske je nakon objavljivanja i distribuiranja istog djela u izdanju „Oktoiha“ i „Svetigore“ naredne 2009. godine podržalo mlade montenegrliste i tužbom stalo u odbranu njihovog naučno-istraživačkog rada i svojeg premijernog izdanja navedenog djela.

Treba ukazati na činjenicu da su tuženi pomenuti književni tekst nakon više od sto godina dopisivali i mijenjali, te da on zaista postaje različit od sačuvanog originala. Stoga se predmetno djelo ne može potpisivati imenom Nikole I Petrovića Njegoša. To je suština spora koju sud nije uvažio i na taj način falsifikat ozakonio kao ravan originalu. O cjelokupnom postupanju nadležnih sudova svjedoči i činjenica da su zloupotrijebili izostanak ovlašćenog lica tužitelja, koji je opravdan medicinskom dokumentacijom, donoseći presudu suprotno proceduralnoj praksi. Djeluje poražavajuće da su u predmetnom sporu angažovani pristrasni vještaci, da je održano 20 ročišta i da je proces trajao 12 godina.

Ovaj proces započet 2009. godine samo je još jedan od primjera koji ilustruje stanje crnogorskog sudstva, koje je suprotno procesnim načelima odugovlačilo da donese na zakonu utemeljenu presudu. Takvim postupanjem dovedeno je u pitanje pravo na suđenje u razumnom roku kao jednom od ključnih elemenata prava na pravično suđenje. Ovo posebno apostrofiramo zbog činjenice da je predmet okončan na navedeni način ne zbog argumenata i dokaznog postupka o autorskim pravima, već iz proceduralnih razloga, na štetu tužitelja.

Smatramo da postoji politička pozadina kada je u pitanju predmetna presuda, s obzirom da se njenom sadržinom ozbiljno ugrožava rad i djelovanje Matice crnogorske, jer istom je gotovo 20% našeg godišnjeg bužeta namijenjeno za naknadu troškova parničnog postupka. Prethodno navedeno upućuje na zaključak da je u pitanju neopravdano dugi pravni spor koji je u ovom trenutku iskorišćen za obračun i dovođenje u pitanje redovnog rada Matice crnogorske kao Zakonom ustanovljene nezavisne institucije kulture u Crnoj Gori koja se bavi crnogorskim identitetom, očuvanjem i promocijom crnogorske kulture i baštine.

U vrijeme proračunatih napada na institucije i pojedince koji se zalažu za njegovanje crnogorskog identiteta ovaj atak doživljavamo kao dio osmišljenog plana da se onemogući njihovo programsko djelovanje.

Bilo je i ranije udara na Maticu crnogorsku, i ona ih je preživjela. Ne postoji razlog da sada bude drugačije. Uostalom, navikli smo na takve udare, i ne samo s jedne strane. Matica crnogorska se neće pomiriti s učinjenom nepravdom i kod nadležnih sudskih instanci će zahtijevati zaštitu svojih prava i prava priređivača, insistirajući na njima.

Za Maticu crnogorsku

Dragan Radulović
Dragan Radulović, predsjednik

Podgorica, 17. januar 2022.